

Atsargiai – erkės pabudo

Erkių sezonas prasideda ankstyvą pavasarį, kai oro temperatūra pasiekia bent septynis laipsnius šilumos, o baigiasi vėlyvą rudenį. Erkės įsisiurbia nepastebimai, todėl laiku jos neaptikus galima susidurti su rimtomis ligomis. Ką reikėtų daryti pastebėjus erkę ant kūno ir kokios prevencinės priemonės gali efektyviai apsaugoti nuo jų pernešamų ligų?

Erkės – voragyviai, turintys keturias poras kojų ir neturintys antenų. Jos nešokinėja, o šliaužioja ir ieško vietos, kur galėtų įsisiurbti. Svarbu nepamiršti, jog erkės ne tik siurbia žmogaus kraują, tačiau ir perneša įvairias ligas. Erkės labai švelniai ropinėja žmogaus odos paviršiumi, todėl skirtingai nei kiti gyvūnai, moka įkasti žmogui nesukeliant skausmo, o jų suleidžiamas skystis į žmogaus organizmą yra pripildytas įvairiomis medžiagomis. Įsisiurbusios erkės po oda įkiša galvą ir suleidžia į žmogaus organizmą įvairių medžiagų kokteilių. Vienos tokių medžiagų – skystinančios kraują, kitos – nuskausminamojo poveikio. Taip pat, vertėtų nepamiršti, jog erkių įkandimas dažniausiai yra neįjuntamas, todėl po buvimo gamtoje reikėtų profilaktiškai pasitikrinti, ar erkė niekur neįsisiurbė. Erkių pernešamų ligų spektras yra labai platus, tačiau Lietuvoje dažniausiai fiksuojamos dvi jų sukeltos ligos, žmonės dažniausiai skundžiasi Laimo liga ir erkinio encefalitu.

Laimo liga žmogus gali užsikrėsti, jei erkė buvo įsisiurbusi daugiau nei parą laiko. Tačiau tam tikromis erkių platinamomis ligomis, priešingai nei Laimo liga, galima užsikrėsti vos tik erkei įkandus.

Erkinio encefalito sukėlėjas yra randamas erkių seilių liaukose, todėl erkinio encefalitu galima užsikrėsti vos tik erkei įsisiurbus. Taigi, labai svarbu pastebėjus erkę ant odos ar drabužių ją nedelsiant pašalinti.

Jeigu ant kūno pastebėjote įsisiurbusią erkę, jokių būdu ant jos nepilkite aliejaus, acto, spirito ar kitų skysčių, kadangi erkės kurį laiką skysčiuose nežūva. Tačiau, jeigu pastaroji vis dėl to žūsta ir yra užkrėsta, tikimybė žmogui užsikrėsti jos platinamomis ligomis padidėja. Efektyviausias erkės šalinimo būdas – jos ištraukimas. Nors manoma, kad erkę reikėtų ištraukti tik sukant pagal laikrodžio rodyklę, visiškai nesvarbu, į kurią pusę ji yra sukama. Svarbiausia erkę suimti kuo arčiau odos ir pasistengti, jog jos galva ten neliktų. Jei vis dėl to nepavyko pilnai pašalinti erkės – nepergyvenkite, po kurio laiko ji iš jūsų odos pasišalins pati.

Dažnai pašalinus erkę nuo kūno žmonės nežino, ką su ja reikėtų daryti. Puikus sprendimas būtų iš kūno ištrauktas erkes atvežti į laboratoriją ištirti ir sužinoti, ar pastarosios nebuvo užsikrėtusios. Jeigu ištyrus erkę nustatoma, kad ši yra užsikrėtusi erkinio encefalitu, tikimybė, kad jus ji užkrėtė yra labai didelė. Jeigu į jūsų kūną įsisiurbusi erkė buvo užsikrėtusi Laimo liga, bet ją pašalinote greičiau nei per parą laiko, tikimybė užsikrėsti šia liga yra minimali.

Skiepai nuo erkinio encefalito yra puiki prevencinė priemonė norint išvengti šios ligos, tačiau reikėtų nepamiršti, jog norint apsisaugoti nuo erkių sukeltų ligų vienos vakcinos neužtenka.

Nuo erkinio encefalito gali skiepytis tiek suaugusieji, tiek vaikai. Dažniausiai yra reikalingos trys vakcinos, kad susiformuotų tvirtas imunitetas. Suleidus pirmąją vakciną, vertėtų palaukti 1 – 3 mėnesius ir tik tuomet

skiepytis antrąjį kartą. Trečioji vakcina suleidžiama po 5 – 12 mėnesių. Tačiau vertėtų nepamiršti, kad kartais vakcinacija gali būti nesėkminga ir priklausomai nuo žmogaus imuninės sistemos, antikūniai gali nesusiformuoti. Todėl pasiskiepijus rekomenduojama atlikti kraujo tyrimus, kurie parodys, ar organizme yra pakankamai antikūnių prieš erkinį encefalitą.

Paruošė: visuomenės sveikatos priežiūros specialistė Audra Bertašienė (naudota medžiaga iš alfa.lt/gyvenimas/sveikata)